

Становище

от доц. д-р Петко Христов Стефановски д.м.

Катедра „Анестезиология и интензивно лечение“ при Медицински университет –
Плевен

на дисертационен труд

на д-р Мирослава Христова на тема

**„Взаимодействие между Общопрактикуващите лекари и центровете за
спешна помощ: проблеми и перспективи“**

за придобиване на научна степен „доктор“

Становището е съобразено с изискванията на Закона за развитие на академичния състав (ЗРАС) и Правилника за приложение на ЗРАС (ПРЗРАС) и Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на МУ-Плевен.

Биографични данни.

Д-р Мирослава Христова е завършила висшето си образование по медицина през 1998 година, а през 2012 придобива и втора магистратура по “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (здравен мениджмънт)” в СА „Д.А. Ценов”- Свищов. От 2000 до 2007 година е работила като Общопрактикуващ лекар. От 2007 до 2009 е заемала длъжност „старши инспектор“ в РЗОК-Плевен, а от 2009 и досега работи в системата на Спешна помощ, където първоначално е била лекар във ФСМП-Долна Митрополия, а от 2018 и в момента е Директор на ЦСМП-Плевен. Натрупаният дългогодишен практически опит, съчетан с теоретични познания и търсения допринася за дълбокото познание на темата на настоящата дисертация и практическа насоченост на научния труд.

Дисертацията на д-р Мирослава Христова се фокусира върху организацията и предизвикателствата в извънболничната спешна медицинска помощ (ИЗСМП) в България, с акцент върху първичната медико-санитарна помощ извън работно време. Научният труд е структуриран правилно, целта е добре дефинирана, задачите са съставени адекватно и отговарят на поставената цел.

Използвани научни методи

Дисертацията прилага комбинация от качествени и количествени методи за анализ на темата. Литературният преглед обхваща международни и национални източници, включително PubMed, Eurostat и български регулации от периода 1994–2025 г., с фокус върху модели като General Practitioner Cooperatives (GPC) и out-of-hours primary care (ООН-РС). Емпиричните данни са събрани чрез анонимни онлайн анкети с Google Forms, разпространени сред 1008 специалисти в ИЗСМП (отзив 718 от 20.03.2023 г., плюс допълнителни проби от 88, 123 и 168 отговора), което осигурява репрезентативност от сектори като спешни центрове и GP практики. Методът на събирането е етично обоснован с информирано съгласие и анонимност.

Анализ на данните

Обработката на данните е извършена с SPSS 22 и Excel for Windows, като са приложени описателна статистика (средни стойности, SD, медиани) и инференциални тестове. Използвани са хи-квадрат тест ($p < 0,05$), Asymp. Sig. (2-sided), Cramér's V (0–1 скала за сила на асоциация: 0–0.3 слаба, 0.3–0.7 умерена, >0.7 силна), както и ANOVA за сравнение на групи (напр. средна възраст 56.19 ± 9.752 при $n=88$). [1] Резултатите са представени в таблици, илюстриращи тенденции като намаляване на броя спешни случаи от 3495 (2014) на 2868 (2023), и дистрибуции (напр. 89.8% положителни отзиви за обучение). [1] Анализът разкрива корелации, като $p=0.001$ за фактори като COVID-19 влияние ($\chi^2=10.141$, $df=1$).

Научни приноси

-Приноси с теоретичен характер: Направено е единственото комплексно задълбочено проучване на професионалното взаимодействие и взаимоотношения при изпълнение на медицинска помощ между ОПЛ и лекари от ЦСМП, едновременно анкетно консултирано с мнението на лекари на ръководни позиции в ЦСМП и пациенти получили медицински услуги от ОПЛ и лекари от ЦСМП. Установени са проблеми в професионалните взаимоотношения между ОПЛ и лекари от ЦСМП, значими за взаимодействието при оказването на медицинска помощ и съотносими към удовлетвореността и мотивите на пациентите за избор на лечебно заведение.

-Приноси с практико-приложен характер: Дисертацията предлага практически препоръки за оптимизация на ИЗСМП в България, включително въвеждане на ООН-РС модели и задължително обучение (94.1% подкрепа за 16 от 17 предложения), базирани на сравнителен анализ с ЕС страни (Германия, Испания, Гърция). Приносът включва емпирични данни за кадрова недостиг (GP съотношение 80:20) и регионални диспропорции (627 спешни случаи на 10 000 жители през 2016 г.), които

подпомагат политиките на НЗОК за 2023–2025 г. Новостта е в приложението на български контекст към международни модели, с предложения за 24-часови ГР кооперативи и интеграция на CODU центрове. Предлага социално и здравно значими теми за научни изследвания и за включване в програмата за обучение на студентите в пети курс и специализантите по „Обща медицина“.

Научна активност във връзка с дисертационния труд :

Научни публикации в реферирани български списания и сборници

1. Христова М, Валентинова Цв. „Слабости на съществуващата организация за осъществяване на Първична здравна помощ в Европейските държави“ Обща медицина 2023, 25(4),3-12,ISSN:1311-1817
2. Христова М, Валентинова Цв. „Weaknesses of the existing organization of emergency medical care in European countries“ списание на МУ-Плевен Journal of Biomedical and Clinical Research 2024 17 (1):79-87,ISSN:1313-6917
3. Христова М, Валентинова Цв. „Добри практики на взаимодействие между звената за първични здравни грижи и спешната медицинска помощ“ Сборник доклади Шеста научна конференция на БНДОЗ – Обществено здраве: Предиизвикателства пред Здравната система, МУ-Плевен 2023, 244-248, ISBN978-954-756-335-3

Научни съобщения и доклади

1. Участие с доклад презентация на Шеста научна конференция на „Обществено здраве-предиизвикателства пред здравната система“ 26-27 май 2023, Плевен-тема „Добри практики на взаимодействие между звената за първични здравни грижи и спешната медицинска помощ“.
2. Участие с доклад презентация на Шеста научна конференция на „Обществено здраве-предиизвикателства пред здравната система“ 26-27 май 2023, Плевен-тема “Човешкият ресурс в Общата медицинска практика-състояние, тенденции, рискове“.
3. Участие с резюме на постер в XX International medical scientific conference for students and young doctors Medical University-Pleven „Problems of interaction between primary health care and emergency medical care providers in Bulgaria“ 16-20.10.2023г. P146, ISBN 978-954-756-303-2
4. Участие с доклад презентация на Юбилейна научна конференция с международно участие, „50 години Медицинско образование и наука в Плевен“ 01-

03.11.2024 г. тема „Проблеми на взаимодействието между общопрактикуващите лекари и лекарите от центровете за спешна медицинска помощ според общопрактикуващите лекари“ .

5.Участие с доклад на XIX Национален конгрес по хирургия 10-12.10.2024 г. на тема „Роля на ЦСМП и Мултипрофилно отделение за хоспитализациите в хирургичните отделения на УМБАЛ „г-р Г. Странски ЕАД“ в периода 2013-2023 г.“ Сборник с доклади и абстракти 2024, 437-444.ISBN:978- 619-93018

Участие в научни конференции, конгреси у нас

1.Шеста научна конференция на „Обществено здраве-предизвикателства пред здравната система“ Медицински университет Плевен 26-27 май 2023 г.

2.Международна медицинска научна конференция за студенти и млади лекари, Плевен 16-20.10.2023 г.

3. XIX Национален конгрес по хирургия, София 10-12.10.2024 г.

В заключение считам, че дисертацията отговаря на критериите за докторска степен по специалност "Обща медицина", трудът е с висока научна стойност и приложимост, което ми дава основание да гласувам **„ПОЛОЖИТЕЛНО“** за присъждането на образователната и научна степен **"ДОКТОР"** на д-р Мирослава Христова.

На основание чл.59 от ЗЗЛД

30.12.2025 г

Гр.Плевен.

/доц.г-р П.Стефановски, гм/

Statement on a dissertation of Dr. Miroslava Hristova on the topic

"Interaction between General Practitioners and Emergency Care Centers: Problems and Prospects"

for the acquisition of the scientific degree "**Doctor**"

by Assoc. Prof. Dr. Petko Hristov Stefanovski, MD

Department of Anesthesiology and Intensive Care at the Medical University – Pleven

The opinion is in accordance with the requirements of the Academic Staff Development Act (RAS) and the Regulations for the Implementation of the Academic Staff Act (RASA) and the Regulations for Acquiring Scientific Degrees and Occupying Academic Positions of MU-Pleven.

Biographical data.

Dr. Miroslava Hristova graduated in medicine in 1998, and in 2012 she acquired a second master's degree in "Finance, Money Circulation, Credit and Insurance (Health Management)" at the Academy of Economics "D.A. Tsenov" - Svishtov. From 2000 to 2007 she worked as a General Practitioner. From 2007 to 2009 she held the position of "Senior Inspector" at the RHIF-Pleven, and since 2009 she has been working in the Emergency Care system, where she was initially a doctor at the FSMP-Dolna Mitropolia, and since 2018 she is currently the Director of the Center for Emergency Care-Pleven. The accumulated many years of practical experience, combined with theoretical knowledge and research, contribute to the deep knowledge of the topic of the current dissertation and the practical orientation of the scientific work.

Dr. Miroslava Hristova's dissertation focuses on the organization and challenges of outpatient emergency medical care (EMSM) in Bulgaria, with an emphasis on primary health care outside working hours. The scientific work is structured correctly, the goal is well defined, the tasks are adequately composed and correspond to the set goal.

Scientific methods used

The dissertation applies a combination of qualitative and quantitative methods to analyze the topic. The literature review covers international and national sources, including PubMed, Eurostat and Bulgarian regulations from the period 1994–2025, with a focus on models such as General Practitioner Cooperatives (GPC) and out-of-hours primary care (OOH-PC). The empirical data were collected through anonymous online surveys with Google Forms, distributed among 1008 specialists in the IZMP (review 718 from 20.03.2023, plus additional samples from 88, 123 and 168 responses), which ensures representativeness of sectors such as emergency centres and GP practices. The method of collection is ethically justified with informed consent and anonymity.

Data Analytics

The data processing was carried out with SPSS 22 and Excel for Windows, with descriptive statistics (averages, SD, medians) and inferential tests applied. Chi-square test ($p < 0.05$), Asymp. Sig. (2-sided), Cramér's V (0–1 association strength scale: 0–0.3 weak, 0.3–0.7 moderate, > 0.7 strong), as well as ANOVA for group comparison (e.g., mean age 56.19 ± 9.752 at $n = 88$). [1] The results are presented in tables illustrating trends such as a decrease in the number of emergencies from 3495 (2014) to 2868 (2023), and distributions (e.g., 89.8% positive training reviews). [1] The analysis revealed correlations, such as $p = 0.001$ for factors such as COVID-19 influence ($\chi^2 = 10.141$, $df = 1$).

Scientific contributions

-Contributions of a theoretical nature: The only comprehensive in-depth study of the professional interaction and relationships in the provision of medical care between GPs and doctors from the CSMP was made, simultaneously consulted with the opinion of doctors in managerial positions in the CSMP and patients who received medical services from the GP and doctors from the CSMP. are significant for the interaction in the provision of medical care and are relevant to the satisfaction and motives of patients for choosing a medical institution.

-Contributions of a practical and applied nature: The dissertation proposes practical recommendations for optimization of OOH-PC models in Bulgaria, including the introduction of OOH-PC models and compulsory training (94.1% support for 16 out of 17 proposals), based on a comparative analysis with EU countries (Germany, Spain, Greece). The contribution includes empirical data on staff shortages (GP ratio 80:20) and regional disproportions (627 emergencies per 10,000 inhabitants in 2016), which support the policies of the NHIF for 2023-2025. specialists in "General Medicine".

Scientific activity in connection with the dissertation:

Scientific publications in refereed Bulgarian journals and collections

1. Hristova M, Valentinova Tsv. "Weaknesses of the existing organization for the implementation of Primary Health Care in European countries" General Practice 2023, 25(4),3-12,ISSN:1311-1817
2. Христова М, Валентинова Цв. „Weaknesses of the existing organization of emergency medical care in European countries“ списание на МУ-Плевен Journal of Biomedical and Clinical Research 2024 17 (1):79-87,ISSN:1313-6917
3. Hristova M, Valentinova Tsv. "Good Practices of Interaction between Primary Health Care Units and Emergency Medical Care" Proceedings Sixth Scientific Conference of BNHSI – Public Health: Challenges to the Health System, MU-Pleven 2023, 244-248, ISBN978-954-756-335-3

Scientific Communications and Reports

1. Participation with a presentation report at the Sixth Scientific Conference of "Public Health - Challenges to the Health System" 26-27 May 2023, Pleven - topic "Good practices of interaction between primary health care units and emergency medical care".
2. Participation with a presentation report at the Sixth Scientific Conference of "Public Health - Challenges to the Health System" 26-27 May 2023, Pleven - topic "Human Resource in General Medical Practice - Status, Trends, Risks".
- 3.Участие с резюме на постер в XX International medical scientific conference for students and young doctors Medical University-Pleven „Problems of interaction between primary health care and emergency medical care providers in Bulgaria“ 16-20.10.2023г. P146, ISBN 978-954-756-303-2
4. Participation with a presentation report at the Jubilee Scientific Conference with international participation, "50 years of Medical Education and Science in Pleven" 01-03.11.2024 topic "Problems of interaction between general practitioners and doctors from emergency medical care centers according to general practitioners".
5. Participation with a report of the XIX National Congress of Surgery 10-12.10.2024 on the topic "Role of the Center for Emergency Surgery and the Multiprofile Department for Hospitalizations in the Surgical Departments of the University Hospital "Dr. G. Stranski EAD" in the period 2013-2023" Proceedings and Abstracts 2024, 437-444.ISBN:978- 619-93018

Participation in scientific conferences, congresses in Bulgaria

1. Sixth Scientific Conference of "Public Health – Challenges to the Health System" Medical University Pleven 26-27 May 2023
2. International Medical Scientific Conference for Students and Young Doctors, Pleven 16-20.10.2023
3. XIX National Congress of Surgery, Sofia 10-12.10.2024

In conclusion, I believe that the dissertation meets the criteria for a doctoral degree in "General Medicine" the work is of high scientific value and applicability, which gives me grounds to vote **"POSITIVE"** for the awarding of the educational and scientific degree **"DOCTOR"** to Dr. Miroslava Hristova.

На основание чл.59 от ЗЗЛД

12/30/2025

Pleven.

/Assoc. Prof. Dr. P. Stefanovski MD/